Kupoprodaja – el-bej‘

Propisi vezani za preuzimanje predmeta kupoprodaje (kabd)

Šta je preuzimanje

- To znači da kupac preuzme robu, a prodavac iznos cijene, bilo fizički ili na dr. način
- Osnova je da se preuzimanje vraća na običaj (urf) shodno vremenu,mjestu i vrsti robe
- Ispravno je da preuzimanje onog što se prodaje nekom vrstom mjerenja biva mjerenjem i odnošenjem

Načini preuzimanja u knjigama fikha

- **Ono što se mjeri nekom od vrsta zapremine, preuzimanje biva mjerenjem**
- **Ono što se mjeri vaganjem, preuzima se vaganjem**
- **Ono što se mjeri brojanjem, preuzima se da se izbroji**
- **Ono što se mjeri aršinom, preuzima se da se izmjeri**
- **Nekretnine, da se isprazne i predaju**
- **Pokretne stvari, da se odnesu**

Troškovi preuzimanja, prevoza, pisanja ugovora

- Osnova je da su troškovi preuzimanja robe na prodavcu, a cijene na kupcu, osim da običaj ili uvjet podrazumjeva drugačije
- Osnova je da troškove prevoza kupljene robe snosi kupac, osim da običaj ili uvjet podrazumjeva drugačije
- Troškovi pisanja ugovora su shodno onom što su uvjetovale strane ugovora, a ako nisu, onda shodno običaju

Osnovni propisi koji se nadovezuju na preuzimanje

- Troškove propadanja robe ili štete prije preuzimanja snosi prodavac
- Ako se krava npr. oteli nakon sklapanja kupoprodaje a prije preuzimanja, tele pripada kupcu
- Nije dozvoljeno prodati robu i sl. prije preuzimanja (kabda)

Kupoprodaja – el-bej‘

Raskidanje kupoprodajnog ugovora (ikale)

Definicija

To je raskid ugovora uz obostrano zadovoljstvo na osnovu zahtjeva jedne od strana ugovora

Propis

Dozvoljeno je kada se radi o strani koja traži

Mustehab kada se radi o strani koja prihvata

Propis traženja nadoknade za raskid

Dozvoljeno

Kamata u kupoprodaji (riba)

Podjela, definicija i propis kamate

Vrste kamate općenito

- Kamata u kreditima
- Kamata u kupoprodaji
  - Kamata zbog viška (riba fadl)
  - Kamata zbog odgode (riba nesi‘e)

Definicija

Predstavlja razmjenu određenih kamatnih roba:

- Za takvu iste vrste sa viškom jedne (riba fadl)
- ili za onu sa kojom se slaže u ILLI uz odgodu, svejedno slagale se u vrsti ili ne (riba nesi‘e)

Propis

- Zabranjena Kur‘anom, sunnetom i konsenzusom

ILLA – predstavlja temeljno svojstvo razlog propisa.
Npr. illa propisa zabrane alkohola je svojstvo opijanja.

Kamata u kupoprodaji (riba)

Vrste kamatne robe

- One koje su potvrđene šerijatskim tekstom
  - Zlato
  - Srebro
  - Pšenica
  - Ječam
  - Hurme
  - So
- One koje su potvrđene analogijom
  - Novac i dr. sredstva plaćanja analogijom na zlato i srebro
  - Riža, kukuruz, brašno, šećer, ulje, krompir, meso itd. analogijom na pšenicu, ječam, hurme i so
- Temeljno svojstvo razlog propisa kod spomenutih šest vrsta
  - Kod zlata i srebra je to što predstavljaju vrijednost i koriste se kao sredstvo plaćanja
  - Kod pšenice, ječma, hurmi i soli je 1-to što predstavljaju osnovnu hranu u tom vremenu, ili ono što joj je nužno u pripremi, što je dopravlja, 2-i to što se skladišti i čuva duže vrijeme

Kamata u kupoprodaji (riba)

Situacije u kojim kamatne robe sadrže kamatu i uvjeti da se izbjegne kamata

Ako se vrši razmjena onog što se slaže u osnovnoj vrsti, poput zlato za zlato, srebro za srebro, euri za eure, pšenica za pšenicu, hurme za hurme itd:

- Ako jednog bude više onda je kamata zbog viška
- Ako bude na odgođeno onda je kamata zbog odgode
- Uvjeti da se izbjegne kamata:
  - Jednaka količina za jednaku
  - Iz ruke u ruku

Ako se vrši razmjena onog što se slaže u ILLI, poput: zlato za srebro, novac za zlato, euri za marke, hurme za pšenicu itd:

- Ako bude na odgođeno onda je kamata zbog odgode
- Dozvoljena je razlika u količini
- Uvjet da se izbjegne kamata:
  - Da bude iz ruke u ruku

Ako se vrši razmjena onog što se razlikuje u ILLI, poput: zlato za pšenicu, novac za hurme itd:

- Nema kamate, dozvoljeno je razlikovanje u količini i odgoda

Ako se vrši razmjena kamatne robe za onu koja to nije, ili **razmjena drugih roba**, poput: novac za auto, auto za auto, krava za kravu itd:

- Nema kamate, dozvoljeno je razlikovanje u količini i odgoda

Kupoprodaja nekretnina i plodova

Nekretnine i prateći imetak u kupoprodaji
Nekretnine kao osnovni imetak u kupoprodaji
Zemljišta
Objekti
Drveće
Prateće komponente kod kupoprodaje zemljišta
Ono što je iznad zemlje
Ono što je ispod zemlje
Objekti i građevine koji su učvršćeni
Posađene sadnice
Prateće komponente kod kupoprodaje objekata
Ono što je iznad objekta
Zemlja na kojoj je objekat i ispod nje
Sve komponente koje su ugrađene ili učvršćene u objekat
Dvorište objekta
Prateće komponente kod kupoprodaje drveća
Nema prateće komponente i ne uključuje zemljište na kojem se nalazi

Kupoprodaja nekretnina i plodova

Kupoprodaja plodova

- Ko kupi palmu koja je oprašena ili voćku na kojoj su se ukazali plodovi, osnova je da plodovi pripadaju prodavcu, te ostaju do berbe, osim da ih uvjetuje kupac kod kupovine.
- Ko kupi palmu koja nije oprašena ili voćku na kojoj se nisu ukazali plodovi, osnova je da plodovi pripadaju kupcu.
- Nije dozvoljeno prodavati plodove na stablu prije nego počne sazrijevanje niti žitarice i drugo zrnevlje prije nego očvrsne, osim u dvije situacije: 1-da ih proda sa stablom, ili 2-da ih odmah obere, ali pod uslovom da se mogu iskoristiti.
- Sazrijevanje plodova se ogleda u promjeni boje i jestivosti.
- Pojava zrelosti na nekim stablima jedne vrste je znak zrelosti za sva stabla te vrste u voćnjaku.
- Ko kupi plodove na stablu koji su počeli zresti, dozvoljeno ih je ostaviti do vremena berbe.
- Mušterija koja kupi plodove na stablu snosi troškove berbe.
- Odgovornost za eventualnu štetu na plodovima i zalijevanje nakon prodaje pa sve do vremena berbe snosi prodavac, a kad dođe vrijeme berbe odgovornost prelazi na kupca.

Kupoprodaja sa odgođenom isporukom robe (selem)

Definicija i šartovi ispravnosti

Definicija

Selem je vrsta kupoprodaje u kojoj je isporuka precizno opisane robe odgođena na određeno vrijeme, a cijena plaćena unaprijed.

Uvjeti ispravnosti

- **Precizan opis robe (kvalifikacija) navođenjem svih svojstava i karakteristika robe koje mogu uticati na cijenu**
- **Preciziranje količine**
- **Preciziranje roka za isporuku robe**
- **Isplata cijene robe odmah po sklapanju ugovora**
- **Realna pretpostavka postojanja robe u dogovorenom roku za isporuku**
- **Da ugovor ne bude na konkretnu robu koja se nalazi kod trgovca i koju može isporučiti odmah**

Šta ne može biti predmet ugovora „selem“

Zlato i srebro

Kredit (kard)

Osnovna pojašnjenja

Definicija

Davanje kredita predstavlja davanje imetka u posjed s ciljem dobročinstva i pomaganja, onome ko se obavezuje da vrati identičnu zamjenu, ili njenu vrijednost u vrijeme uzimanja kredita, u dogovorenom roku.

Razlike i sličnosti sa drugim ugovorima

Razlikuje se od posudbe u tome što je posudba davanje imetka na korištenje, a ne u posjed. I kod posudbe se vraća ista stvar koja je posuđena.

Sliči kupoprodaji jer su oboje razmjena imetka, međutim, razlika je što kreditiranju nije cilj razmjena već dobročinstvo.

Propis

Dozvoljeno je tražiti kredit

Mustehab je davati kredit

Šta je ispravno dati kao kredit

Sve što je ispravno prodavati, ispravno je dati kao kredit.

Kredit (kard)

Osnovna pravila i propisi

- Kredit postaje vlasništvom zajmoprimca odmah po preuzimanju i biva mu dozvoljen svaki vid raspolaganja njime.
- Zajmoprimac nije obavezan vratiti isti taj imetak koji je uzeo, već je obavezan vratiti njegovu identičnu zamjenu, ili ako ne nađe, onda njegovu vrijednost u vrijeme uzimanja.
- Kredit po preuzimanju postaje dug koji zajmodavac može odmah potraživati ako mu nije određen rok. A ako mu je određen rok, onda ga nema pravo potraživati prije dogovorenog roka.
- Zabranjena je svaka uvjetovana, podrazumijevana ili dogovorena korist, jer to predstavlja kamatu.
- Korist koja nije uvjetovana, podrazumijevana ili dogovorena , koja predstavlja vid zahvalnosti je dozvoljena. Kao npr. da vrati više, ili kvalitetnije, ili sa poklonom.